

A Pécsi Ítéltábla, mint másodfokú bíróság
Bf.II.38/2020/19. szám

A Pécsi Ítéltábla Pécsett, a 2021. évi március hó 5. napján megtartott nyilvános ülés alapján meghozta a következő

í t é l e t e t:

A másodfokú bíróság az emberölés büntette miatt **terhelt1** ellen indított büntetőügyben a Zalaegerszegi Törvényszék 3.B.128/2019/42. számú ítéletét az alábbiak szerint változtatja meg:

A vádlott cselekményének helyes minősítése a Btk. 160. § (1) bekezdésében meghatározott és a (2) bekezdés d), h) és j) pontja szerint minősülő emberölés büntette.

A vádlott helyesen többszörös visszaesőként elítélt.

A Zala Megyei Bíróság B.364/1997/13. számú, illetve a Legfelsőbb Bíróság Bf.V.2480/1997/3. számú ítéletével kapcsolatos feltételes szabadságot megszünteti.

A feltételes szabadsággal kapcsolatos ítéleti rendelkezéseket mellőzi, és megállapítja, hogy a vádlott feltételes szabadságra nem bocsátható.

Egyebekben az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

A kiszabott szabadságvesztés tartamába beszámítja az elsőfokú bíróság ítéletének kihirdetésétől a mai napig előzetes fogvatartásban töltött időt is.

I n d o k o l á s

I.

[1] A Zalaegerszegi Törvényszék a 2020. július 14-én kihirdetett 3.B.128/2019/42. számú ítéletében terhelt1 vádlottat a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény (a továbbiakban: Btk.) 160. § (1) bekezdésében meghatározott és a (2) bekezdés d) és h) pontja szerint minősülő emberölés büntette miatt, mint erőszakos többszörös visszaesőt életfogytig

tartó szabadságvesztésre és 10 év közügyektől eltiltásra ítélte. A szabadságvesztés végrehajtási fokozatát fegyházban határozta meg. A feltételes szabadságra bocsátás lehetőségét kizárta, egyben akként is rendelkezett, hogy a vádlott feltételes szabadságra nem bocsátható. A kiszabott szabadságvesztésbe a 2019. június 15. napjától 2020. július 14. napjáig előzetes fogvatartásban töltött időt beszámította. Végül határozott a bűnjelekről, valamint az eljárás során felmerült bűnügyi költség viseléséről is.

- [2] Az elsőfokú bíróság ítélete ellen a vádlott felmentésért, míg védője a tényállás téves megállapítása miatt, a bűncselekmény eltérő, a Btk. 164. § (1) bekezdésében meghatározott és a (8) bekezdés II. fordulata szerint minősülő ún. halált okozó testi sértés büntettként történő minősítése és a büntetés enyhítése végett fellebbezett.
- [3] A Pécsi Fellebbviteli Főügyészség átiratában, valamint a nyilvános ülésen jelen lévő képviselője útján az elsőfokú bíróság ítéletének helybenhagyására tett indítványt.
- [4] A nyilvános ülésen a vádlott és a védő jogorvoslati nyilatkozataikkal megegyező tartalommal szóltak fel.
- [5] A másodfokú bíróság a jogorvoslattal megtámadott határozatot a büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. törvény (a továbbiakban: Be.) 590. § (1) és (2) bekezdései alapján az azt megelőző bírósági eljárással együtt bírálta felül; oly módon, hogy vizsgálta a tényállás megalapozottságát, az ítéletnek a bűnösség megállapítására, a bűncselekmény minősítésére, a büntetés kiszabására és az intézkedés alkalmazására vonatkozó rendelkezéseit, valamint az indokolás helyességét és az eljárási szabályok megtartását. Ezt meghaladóan – a Be. 590. § (7) bekezdésében írtak szerint, hivatalból – döntött az egyszerűsített felülvizsgálat tárgyát képező kérdésekben is.
- [6] Ennek során a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság által megállapított tényállást a Be. 592. § (2) bekezdésének a) és c) pontjaira tekintettel részben megalapozatlannak találta, ezért azt – figyelemmel a Be. 593. § (1) bekezdésének a) pontjára is – az elsőfokú bíróság által lefolytatott bizonyítást érintő ügyiratok tartalma alapján, valamint ténybeli következtetés útján az alábbiak szerint egészítette ki, illetőleg helyesbítette:
- [7] A vádlott korábbi büntetéseit érintően mellőzte az ítélet [2] pontjának utolsó bekezdésében rögzített, a Nagykanizsai Városi Bíróság 3.B.133/1993/32. számú ítéletével kapcsolatos ténymegállapításokat. *(A vádlott erkölcsi bizonyítványa a nyomozati iratok 623-625. oldalain.)*
- [8] Mellőzte továbbá az ítélet tanúl magatartásával kapcsolatban rögzített tényeket tartalmazó [8] pontját.
- [9] A sértett halála 2019. június 14-én 22.00 óra és 2019. június 15-én 02.00 óra között – pontosabban meg nem határozható időpontban – következett be. *(Szemle jegyzőkönyv a nyomozati iratok 178. oldalán.)*
- [10] A sértett vérében a halála időpontjában fennálló alkohol-koncentráció igen súlyos fokú alkoholos befolyásoltságot eredményezett. *(szakértő1 és szakértő2 igazságügyi orvosszakértői véleményének kiegészítése a nyomozati iratok 224. oldalán.)*
- [11] Az elszenvedett májsérülés önmagában is közvetlen életveszélyt megalapozó sérülés, mely ellátatlansága esetén – vérvesztéses shock-állapot kialakulása folytán – teljes bizonyossággal a sértett halálához vezetett volna. A nagy számú külsérelmi nyomokat és belső sérüléseket a sértett hosszabb időn át, kitartó, a szokványos emberi szenvedést meghaladó fájdalom mellett szenvedte el. *(szakértő1 és szakértő2 igazságügyi orvosszakértők szakvéleménye a nyomozati iratok 210-212. oldalán.)*

- [13] Az ekként kiegészített, illetve helyesbített tényállás immár mentes a Be. 592. § (2) bekezdésében felsorolt megalapozatlansági hibáktól és hiányosságoktól, az tehát teljeskörűen felderített, hiánytalan, iratellenes megállapítást vagy téves ténybeli következtetést nem tartalmaz, a vádlott védekezésével szembenálló részében is a bizonyítékok indokolt és okszerű mérlegelésén alapul.
- [14] Az elsőfokú bíróság a bizonyítási eljárást a perrendi előírásoknak megfelelően olyan körülményekkel folytatta le, hogy az ügy ténybeli és jogi értékelést igénylő részleteiben is megnyugtatóan állást lehetett foglalni. A bizonyítékokat értékelő tevékenységéről ítéletének indokolásában azok részletes áttekintésével, mikénti mérlegelésük elveinek ismertetésével számot adott, így indokolási kötelezettségét is megfelelően teljesítette. Az e körben kifejtett érveivel a másodfokú bíróság túlnyomórészt egyetértett, így – figyelemmel a bejelentett jogorvoslati kérelmek tartalmára is – mindössze a következőket tartotta szükségesnek kiemelni.
- [15] Észlelte a másodfokú bíróság, hogy az elsőfokú bíróság a vádlott korábbi elítélései kapcsán tévesen rögzítette tényállásában a Nagykanizsai Városi Bíróság 3.B.133/1993/32. számú ítéletével kapcsolatos adatokat, melyek a nyomozás során első alkalommal beszerzett erkölcsi bizonyítványban már nem, csupán a Zala Megyei Bíróság B.364/1997/13. számú – csatolt – ítéletének kiadmányában szerepelnek. Az elsőfokú ítélet Be. 561. § (3) bekezdés b) pontja szerinti részében történő szerepeltetésük ezért sem a Btk. rendelkezéseinek, sem pedig a bírói gyakorlat által támasztott követelményeknek nem felel meg.
- [16] A Btk. 97. § (2) bekezdése értelmében a büntetőjogi felelősség megállapítására, a kiszabott büntetésre és az alkalmazott intézkedésre vonatkozó adatokat közhiteles hatósági nyilvántartás tartalmazza a törvényben meghatározott időpontig, ezt követően hátrányos jogkövetkezmény az elítélés miatt már nem állapítható meg az elítélttel szemben. A visszaesés és az ahhoz fűződő, e törvényben meghatározott hátrányos jogkövetkezmények a Be. 389. §-a szerint, az újabb bűncselekmény elkövetéséhez legközelebbi időpontban a bűnügyi nyilvántartásból beszerzett adatok alapján akkor is megállapítandók, ha utóbb ezek az adatok törlésre kerültek.
- [17] Az idézett, kötelező törvényi rendelkezés értelmezésével kapcsolatban a joggyakorlat is kialakította a követendő eljárást. Eszerint a Be. 389. § a) pontja értelmében a nyomozás során be kell szerezni a gyanúsított bűnügyi előéletére vonatkozó adatokat. Ennek az adatközlésnek az időpontja lesz döntő jelentőségű. Ha ennek az időpontjában a nyilvántartásból még nem törölték az adatokat, a visszaesői minőség megállapításának az elítéléskor már nem lesz akadálya a későbbi törlés sem. Ha azonban az adatok törlésére az újabb bűncselekmény elkövetése után, de az adatkérés előtt, vagy az adatkérés és a közlés között került sor, azok már nem vehetők figyelembe, tehát az elkövetőt akkor sem lehet visszaesőként elítélni, ha az elkövetéskor még annak minősült. *(Magyar Büntetőjog Kommentár a gyakorlat számára, a Btk. 97. § (2) bekezdéséhez fűzött magyarázat, VI. pótlás 331. oldal)*. Az olyan adatot tehát, amelyet a bűnügyi nyilvántartás már nem tartalmaz – a fenti kivétellel – nem létezőnek kell tekinteni.
- [18] Ezzel egyezően foglalt állást a Kúria, a BH 2019.154. számú eseti döntésben, mely szerint nem állapítható meg hátrányos jogkövetkezmény – ugyancsak a fentebb ismertetett kivételtől eltekintve – olyan elítélésre alapítottnak, amelyet a bűnügyi nyilvántartás nem tartalmaz, és ilyen elítélésre a bizonyítékok értékelése körében sem lehet hivatkozni.
- [19] Miután a nyomozati iratok 623-625. oldalain található, az elkövetéshez legközelebbi időpontban beszerzett erkölcsi bizonyítványban a Nagykanizsai Városi Bíróság

3.B.133/1993/32. számú ítéletével kapcsolatos adatok már nem szerepelnek: a másodfokú bíróság a Btk. 97. § (2) bekezdése alapján mellőzte azokat az ítélet [2] pontjából.

- [20] Az ún. történeti tényállással kapcsolatban a védő sérelmezte, hogy az elsőfokú bíróság a vád tárgyává tett cselekménnyel összefüggésben nem tisztázta tanúl pontos szerepét, valamint a halált okozó bántalmazás (fojtás) körülményeit, melyek ekként csupán feltételezéseken alapulnak. Megítélése szerint sem személyi, sem tárgyi bizonyíték nem támasztja alá azt a következtetést, mely szerint minden kétséget kizáróan a vádlott fojtotta meg a sértettet. Álláspontja szerint a beszerzett adatok alapján nem lehet kizárni, hogy a cselekménysor e legsúlyosabb mozzanata tanúl személyéhez köthető. Különösen a vádlott egészségi állapotára visszavezethető testi adottságainak ismeretében, melyek a terhére rótt cselekvőséget önmagukban is kizárják.
- [21] Az ítélet megalapozottságát vizsgálva mindenekelőtt az emelendő ki, hogy az elsőfokú bíróság helyesen tulajdonított kiemelt jelentőséget a vádlott mindvégig következtelen vallomásainak, melyekben olyan nagy számú és súlyú ellentmondások voltak tetten érhetők, melyek következményeként teljességgel szavahihetetlennek bizonyult. Ezért az elsőfokú bíróság – indokoltan – védekezésének kizárólag azokat a részeit fogadta el, melyek tartalmát más bizonyítékok is alátámasztották.
- [22] Ez pedig megegyezik azzal a következetes gyakorlattal, mely szerint a bizonyítékok bíróság által történő értékelésének megszokott módja az, hogy a bíróság a vallomás egyes – általában más bizonyítékokkal is megerősített – részeit fogadja el irányadónak a történeti tényállás megállapítása során, míg a vallomásnak olyan részeit, amelyek más bizonyítékokkal ellentétesek, figyelmen kívül hagyja (*BH 1998.418.*).
- [23] A vádlott ellentmondásos védekezése megítélésének egyik központi kérdése a sértett bántalmazásakor a helyszínen tartózkodó személyek számának meghatározása volt. A nyomozás során hét alkalommal is akként nyilatkozott, hogy a sértetten kívül csupán ketten, tanúl és ő voltak jelen. Ezt az álláspontját a bírósági szakban két esetben is módosította, bármilyen elfogadható magyarázat nélkül kezdetben négy, majd később hat személy jelenlétére hivatkozott. Ezen újabb előadásait azonban egyetlen bizonyíték sem támasztotta alá; tanúl mellett tanú2, tanú3t és tanú4 vallomása is cáfolta.
- [24] Hasonló következtetést lehetett levonni a rendelkezésre álló térfigyelő-kamera felvételek tartalmának értékeléséből is (*nyomozati iratok 95., illetve 109. oldalai*), melyeken minden alkalommal csupán három személy látható; a sértett és a vádlott, illetve tőlük több méterrel lemaradva tanúl. A fentiek alapján az elsőfokú bíróság a logika szabályainak megfelelően következtetett arra, hogy a sértettet bántalmazó személy kilétének vizsgálata a vádlottra és tanúl tanúra korlátozható.
- [25] A sértettel szembeni bizonyos tettelegességet maga a vádlott is elismert; nem vitatta, hogy ai TESCO Áruház parkolójában kétszer pofon ütötte és egy alkalommal megrúgta, majd ezt követően az ún. parkerdőben egyszer ismételten megrúgta. Az ezeken felüli erőszak tényét azonban mindvégig tagadta, annak a meggyőződésének adva hangot, hogy halálos eredményt ez a magatartása nem okozhatott.
- [26] A kívülálló és érdektelen tanú2 vallomása alapján azonban az volt megállapítható, hogy a vádlott már a TESCO Áruház parkolójában is rendkívül brutálisan bántalmazta a magatehetetlen sértettet; többször megütötte, majd földre kerülése után néhány alkalommal lendületből fejbe is rúgta. A tanút – akinek vallomásával szemben észszerű kétely az eljárás során nem merült fel – éppen ez a brutalitás indította arra, hogy közbe avatkozzon. Az általa határozottan felismert vádlott az ő felszólítására hagyott fel a további bántalmazással, a sértettet tanúl segítségével felállította, majd őt két oldalról támogatva tovább mentek.

- [27] tanúl ugyancsak terhelő vallomása mellett önmagában is hiteltelenné teszi a vádlotti védekezést az a körülmény, hogy mindenki által tudottan a sértett élettársa volt. Teljességgel elképzelhetetlen tehát, hogy jelenlétében a sértettet tanúl bántalmazni merete volna, különösen oly módon, hogy közben a testét is lemeztelenítse. A vádlott nem tudott magyarázatot adni arra a kérdésre, hogy ez esetben a sértett védelmében miért nem lépett fel, őt miért nem védte meg.
- [28] A vádlotti vallomás hitelt érdemlőségének megítélése során jelentőséget kellett tulajdonítani a sértett halálát követő napon tanúsított magatartásának is. tanúl a sértett haláláról a vádlottól értesült, aki ennek kapcsán neki szemrehányást nem tett, felelősségre sem vont. Mindössze a rendőrség értesítéséről beszélt le – mondván, hogy a holttestet megtaláló kutyasétáltatók ezt nélkülük is meg fogják tenni –, majd mindketten eltávoztak a helyszínről. A rendőrség megjelenéséig tanú31 és tanú4val voltak együtt, a vádlott nekik is beszámolt a sértett haláláról, tanúl szerepéről azonban nem tett említést, vele mindvégig a legnagyobb egyetértésben volt; semmi sem utalt arra, hogy élettársa haláláért őt okolná.
- [29] Az elsőfokú bíróságtanúl vallomásának megítélésénél mégsem járt el következetesen. Bár ítéletének [26] pontjában azt rögzítette, hogy e tanú vallomását – a vádlott védekezéséhez hasonlóan – csak abban a részében fogadta el, melyben annak tartalmát más bizonyítékok is alátámasztották: ezt mégsem tartotta minden esetben szem előtt. A nyomozati iratok 97. oldalán található kamerafelvételek elemzéséből az volt megállapítható, hogy tanúlnak az az állítása, mely szerint a sértett állapotát észlelve segítséget kérni a közeli gyorsétteremhez indult, más bizonyítékkal nem igazolható. Ezért az ítéletnek az ezzel kapcsolatos tényeket rögzítő [8] pontját a másodfokú bíróság mellőzte a tényállásból.
- [30] Az elsőfokú bíróság részletesen foglalkozott a vádlottnak azzal a védekezésével is, mely szerint az egészségi állapota folytán nem képes olyan erő kifejtésére, hogy azzal egy másik személy fulladását okozza. szakértő2 igazságügyi orvosszakértő véleménye szerint azonban a vádlottat az egészségi állapota nem gátolta abban, hogy a sértettet megfojtsa. A sértett nyelvcsonthoz és gégeporca nem tört el, illetve a nyak hátsó felszínén sem keletkezett külsérelmi nyom. Mindez pedig arra utal, hogy a légutak elszorítása nem járt a közepest elérő erőbehatással, annak kivitelezésére pedig a vádlott az állapotánál fogva képes volt.
- [31] Az elsőfokú bíróság a sértett sérüléseire és a halál bekövetkeztekor fennállott állapotára vonatkozó tényeket némileg hiányosan rögzítette. Ezeket az adatokat a másodfokú bíróság a szemle jegyzőkönyv és az orvosszakértői vélemények adatai alapján pótolta.
- [32] A fentiek szerint kiegészített, illetve helyesbített tényállás a Be. 593. § (3) bekezdése alapján irányadó volt a másodfokú eljárásban is.

III.

- [33]
- [34] E tényállásból az elsőfokú bíróság helyesen következtetett a vádlott büntetőjogi felelősségére. A vádlott felmentést célzó jogorvoslati kérelme ezért nem volt megalapozott.
- [35] A bűncselekmény minősítése azonban csak részben felel meg a büntető anyagi jogszabályoknak.
- [36] A másodfokú bíróság ezzel kapcsolatban azt tartotta szükségesnek kiemelni, hogy a sértett halálát a vádlott kitartó, három helyszínen megvalósuló, egyre fokozódó intenzitású és súlyosságú bántalmazása előzte meg. Ezek közül az első, a Tesco Áruház parkolója közelében történt tettelegesség – minden brutalitása ellenére is – önmagában csak a testi sértés bűncselekménye körében volna értékelhető. Ezt követően a magatehetetlen sértettet a vádlott és tanúl a földről felsegítette, és őt támogatva együtt mentek a Parkerdő területére.

- [37] A másodfokú bíróság álláspontja szerint a bántalmazásnak itt, a közkút közelében lejátszódó második szakasza – a sértett kitarató ütlegetése, rugdosása és megtaposása, mely a kiegészített tényállás szerint az önmagában is közvetlen életveszélyes, a halál bekövetkezésében is részoki szerepet játszó és orvosi ellátás hiányában önmagában is bizonyosan halálhoz vezető májsérülést eredményezett – már csak a Btk. 160. § (1) bekezdésében meghatározott emberölés büntette körében vizsgálható. A vádlott ölési szándéka legkésőbb ekkor már mindenképpen tetten érhető volt, fel kellett ismernie, hogy a magatehetetlen sértett lágyrészeinek durva rugdosása és megtaposása olyan súlyos belső elváltozásokkal járhat, melyek végső soron a halálához vezetnek. Ezt felismerve, ebbe belenyugodva, következőképpen ún. eshetőleges szándékkal cselekedett.
- [38] A tettegesség legsúlyosabb, harmadik szakaszában tanúsított vádlotti magatartás azonban már túlmutat az eshetőleges ölési szándék körén, a sértett nyakának megragadása és megfojtása már minden kétséget kizáróan és a közfelfogás szerint is az egyenes ölési szándékára utal. Ekként helyes volt az elsőfokú bíróság részéről a vádlott bűnösségének a Btk. 160. § (1) bekezdésében meghatározott, egyenes szándékkal elkövetett emberölés büntetében történő megállapítása. Következőképpen a védő által a bűncselekmény eltérő minősítése érdekében bejelentett fellebbezés nem volt megalapozott.
- [39] Hasonlóképpen egyetértett a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróságnak a Btk. 160. § (2) bekezdés d) és h) pontjaiban meghatározott minősítő körülmények megállapíthatóságával kapcsolatban kifejtett álláspontjával.
- [40] A Btk. 160. § (2) bekezdésének j) pontja értelmében azonban további minősítő körülmény, ha az (1) bekezdésben meghatározott bűncselekményt védekezésre képtelen személy sérelmére valósítják meg.
- [41] A védekezésre képtelen személy fogalmát a Btk. 459. § (1) bekezdésének 29. pontja adja meg, mely szerint védekezésre képtelennek kell tekinteni azt is, aki helyzeténél vagy állapotánál fogva ideiglenesen vagy véglegesen nem képes ellenállás kifejtésére.
- [42] A védekezésre képtelen személy fogalmának meghatározásával kapcsolatban a bírói gyakorlat is irányadó szempontokat dolgozott ki. Eszerint e minősítő körülmény akkor állapítható meg, ha a sértett védekezésre képtelensége az elkövetőtől függetlenül állott elő, vagy azt az elkövető az ölési szándék kialakulását megelőzően – az ölési cselekménytől függetlenül – idézte elő (3/2013. *Büntető jogegységi határozat II/10. pontja*).
- [43] Az irányadó tényállásban az került rögzítésre, hogy a sértett védekezésre képtelen állapota döntően a saját italozó magatartására vezethető vissza, amelyre az is utal, hogy a halála bekövetkezésekor igen súlyos fokú alkoholos befolyásoltságban volt. A sértett magatehetetlen állapotára vonatkozó adatok kerültek rögzítésre az elsőfokú ítélet tényállásának [6], [7] és [9] pontjaiban is. Az elsőfokú bíróság maga állapította meg, hogy a sértett – ittassága okán – kezdett magatehetetlen állapotba kerülni; ennek jeleként pedig többször elfeküdt a földön.
- [44] Mindez azonban ellentétben áll az általa az ítélet jogi indokolásának [48] pontjában kifejtettekkel, eszerint ugyanis a sértett éppen a vádlott bántalmazó magatartása miatt került védekezésre képtelen állapotba.
- [45] A halálhoz vezető okfolyamat a májsérülés okozásával kezdődött, és a sértett legalább eshetőleges ölési szándéka is csak ekkortól volt tetten érhető. Tehát az irányadó tényállásból az volt megállapítható, hogy a sértett az ittassága folytán már az emberölésként értékelhető vádlotti magatartás megkezdésekor is védekezésre képtelen állapotban volt, tehát döntően a saját magatartására visszavezethetően nem volt képes a vádlott fellépésével szemben ellenállást kifejteni. Ezért a Btk. 459. § (1) bekezdésének 29. pontja szerint védekezésre képtelen személynek kellett tekinteni.

- [46] (Hangsúlyozandó ezzel kapcsolatban az is, hogy a sértett védekezésre képtelenségét nem is az első helyszínen, a Tesco Áruház parkolójának közelében elszenvedett bántalmazás idézte elő. Fentebb azonban utalt a másodfokú bíróság arra is, hogy a sértett ölési szándékára ebből a tettelegességből még nem is lehetett következtetést levonni. Következésképpen a 3/2013. BJE fentebb idézett pontja értelmében egyébként sem lett volna a további minősítő körülmény megállapítását kizáró okként értékelhető.)
- [47] A másodfokú bíróság mindezekre figyelemmel a vádlott bűncselekményét a Btk. 160. § (1) bekezdésében meghatározott és a (2) bekezdés d), h) és j) pontja szerint minősülő emberölés büntettének minősítette.

IV.

- [48]
- [49] A Btk. 459. § (1) bekezdésének 31/c. pontja szerint erőszakos többszörös visszaeső az a többszörös visszaeső, aki mindhárom alkalommal személy elleni erőszakos bűncselekményt követ el.
- [50] A tényállás személyi részének helyesbítése folytán a Nagykanizsai Városi Bíróság 3.B.133/1993/32. számú ítéletét a visszaesés megállapításánál már nem lehetett figyelembe venni, következésképpen ahhoz semmilyen jogkövetkezmény nem fűződhet. Miután azonban a Btk. 459. § (1) bekezdésének 31/c) pontjában foglalt rendelkezés az erőszakos többszörös visszaesői minőség megállapításához legalább három személy elleni erőszakos bűncselekményben történő elítélést ír elő, és – a fenti ítélet figyelmen kívül hagyásával – csupán kettő értékelhető a vádlott terhére: az erőszakos többszörös visszaesői minőség megállapításának törvényi feltételei hiányoznak.
- [51] A vádlottat a jelen ítélettel terhére megállapított szándékos bűncselekmény elkövetését megelőzően többszörös visszaesőként ítélték végrehajtandó szabadságvesztésre, amelynek a végrehajtása még nem fejeződött be; éppen e büntetésből történő feltételes szabadság alatt állt az újabb, szándékos bűncselekmény elkövetésekor. Ekként a vádlott – helyesen – a Btk. 459. § (1) bekezdésének 31/b) pontja alapján többszörös visszaesőnek minősül.
- [52] Miután a vádlott legutóbbi elítélésére is emberölés minősített esete miatt került sor: egyúttal – amint erre a másodfokú bíróság fentebb már utalt – a Btk. 459. § (1) bekezdésének 31/a) pontja szerinti különös visszaeső is.
- [53] A büntetés kiszabása szempontjából ugyanakkor alapvető jelentőségű, hogy a vádlott már nem minősül erőszakos többszörös visszaesőnek. Az elsőfokú bíróság ítéletének [51] pontjában foglaltak szerint a Btk. 90. § (2) bekezdése értelmében nem volt lehetőség a büntetés kiszabása során mérlegelésre; a vádlottal szemben az életfogytig tartó szabadságvesztés kiszabását a törvény kötelező érvénnyel írja elő.
- [54] A másodfokú bíróság azonban a fentiek szerint megállapította, hogy a vádlott nem minősül erőszakos többszörös visszaesőnek. Ennek így az lett a következménye, hogy az életfogytig tartó szabadságvesztés kiszabása nem a törvény kötelező rendelkezésén, hanem csak a bíróság mérlegelésén alapulhat. Ehhez azonban szükséges volt áttekinteni és számba venni a vádlott terhére, illetve javára figyelembe vehető bünteteskiszabási körülményeket.

V.

- [55]
- [56] Ezt megelőzően azonban meg kellett vizsgálni a vádlott terhére megállapított bűncselekményre irányadó büntetési tételkeretet is. Az elsőfokú bíróság ítéletében azt

rögzítette, hogy az emberölés minősített esetét a Btk. – helyesen – 160. § (2) bekezdése tíz évtől húsz évig terjedő, vagy életfogytig tartó szabadságvesztés kiszabásával rendeli büntetni.

- [57] A visszaesői minőség megváltozása okán azonban tekintettel kellett lenni a Btk. 89. §-ában meghatározott rendelkezésekre is. A 89. § (1) bekezdése értelmében a különös és a többszörös visszaesővel szemben az újabb bűncselekmény büntetési tételének felső határa szabadságvesztés esetén a felével emelkedik, de nem haladhatja meg a huszonöt évet. E § (3) bekezdése szerint azonban az (1) bekezdésben meghatározott súlyosabb jogkövetkezmények nem alkalmazhatók, ha e törvény Különös Része a különös visszaesőként történő elkövetést a bűncselekmény súlyosabban minősülő eseteként rendeli büntetni.
- [58] A bűncselekmény helyes minősítése folytán azt lehetett megállapítani, hogy a többszörös visszaeső vádlott a Btk. 160. § (1) bekezdésében meghatározott emberölés büntettét a Btk. 160. § (2) bekezdés d), h) és j) pontja szerinti minősítő körülmények mellett – tehát különös visszaesőként is – valósította meg. Kérdésként merült fel ezért, hogy a vádlott cselekményének büntetési tételét a Btk. 89. § (1) vagy (3) bekezdése alapján kell megállapítani.
- [59] Bár a Btk. 89. § (3) bekezdésében foglalt rendelkezés – a kétszeres értékelés tilalma folytán – nem ad lehetőséget a büntetési tétel emelésére, a másodfokú bíróság álláspontja szerint mégis arra kellett figyelemmel lenni, hogy a vádlott a különös visszaesői minősége mellett egyben többszörös visszaesőnek is, cselekménye pedig a Btk. 160. § (2) bekezdésének h) pontján kívül a d) és j) pontjai szerint is minősül. Ez pedig azt jelenti, hogy a vádlott magatartása különös visszaesői minősége, illetve a bűncselekmény ekként történő minősítése nélkül is, két másik körülménynél fogva is az emberölés minősített eseteként volna értékelendő, és többszörös visszaesői minőségére tekintettel ez esetben is a felemelt büntetési tétel volna vele szemben irányadó.
- [60] Ezért a másodfokú bíróság a vádlottal szemben alkalmazható büntetési tételt tíz évtől huszonöt évig terjedő vagy életfogytig tartó szabadságvesztésben határozta meg, melynek a Btk. 80. § (2) bekezdése szerinti középértéke – határozott tartamú szabadságvesztés kiszabása esetén – 17 év és 6 hónap.
- [61] A másodfokú bíróság súlyosító körülményként értékelte, hogy a vádlott bűncselekménye a különös visszaesés mellett további két körülménynél fogva is súlyosabban minősül; hasonlóképpen annak ugyanilyen bűncselekményből engedélyezett feltételes szabadság tartama alatti, valamint hozzátartozója sérelmére és ittas állapotban történt elkövetését. A vádlott javára szóló enyhítő körülményt ugyanakkor nem észlelt.
- [62] A másodfokú bíróság fenti bűnösségi körülményeket mérlegelve úgy látta, hogy az elsőfokú bíróság a vádlottal szemben a bűncselekmény tárgyi súlyához, valamint az elkövető személyében rejlő társadalomra veszélyesség mértékéhez igazodó, a törvényi rendelkezéseknek megfelelő büntetést szabott ki. A feltételes szabadság tartama alatt, immár második alkalommal is az emberölés büntettének több körülménynél fogva is súlyosabban minősülő alakzatát elkövető, többszörös visszaeső vádlottal szemben a büntetés Btk. 79. §-ában meghatározott céljai – generál és speciál preventív szempontból egyaránt – csak a legsúlyosabb büntetés, határozatlan tartamú szabadságvesztés kiszabásával érhetők el.

[63]

VI.

- [64] Tévedett azonban az elsőfokú bíróság, amikor a feltételes szabadsággal kapcsolatban egyidejűleg hozott a feltételes szabadságra bocsátás lehetőségét kizáró és olyan rendelkezést, mely szerint a vádlott feltételes szabadságra nem bocsátható.

- [65] A Btk. 45. § (7) bekezdése értelmében nem bocsátható feltételes szabadságra az elítélt, ha ismételten életfogytig tartó szabadságvesztésre ítélik. Ha a korábbi életfogytig tartó szabadságvesztést még nem hajtották végre, az ismételten kiszabott életfogytig tartó szabadságvesztés nem hajtható végre.
- [66] A feltételes szabadsággal kapcsolatos rendelkezés ebben az esetben tehát azon alapul – eltérően a Btk. 42. §-ában írt mérlegelést követő döntéstől –, hogy a vádlottat korábban egy alkalommal már életfogytig tartó szabadságvesztésre ítélték, ezért az újabb életfogytig tartó szabadságvesztésre ítélésekor a feltételes szabadságra bocsátás lehetőségét a törvény zárja ki. Erre figyelemmel a másodfokú bíróság akként rendelkezett, hogy a vádlott feltételes szabadságra nem bocsátható.
- [67] Adós maradt ugyanakkor a törvényalkotó annak egyértelmű meghatározásával, hogy újabb életfogytig tartó szabadságvesztésre ítézés esetén – amennyiben a bűncselekmény elkövetésére a korábban kiszabott életfogytig tartó szabadságvesztésből engedélyezett feltételes szabadság tartama alatt került sor – a feltételes szabadságra bocsátást meg kell-e szüntetni. Ilyen rendelkezés ugyanis nem található a Be. *Feltételes szabadságra bocsátás az életfogytig tartó szabadságvesztésből* alcímet viselő 42.-45. §-aiban. Annak ellenére sem, hogy a Btk. 45. § fentebb idézett (7) bekezdéséből egyértelműen az következik, hogy amennyiben a korábbi életfogytig tartó szabadságvesztést még nem hajtották végre, az ismételten kiszabott ugyanilyen büntetés nem hajtható végre.
- [68] A vádlott az újabb bűncselekmény elkövetésekor a korábban kiszabott életfogytig tartó szabadságvesztésből engedélyezett feltételes szabadságát töltötte, következésképpen az előző büntetésének végrehajtása még nem fejeződött be. Erre figyelemmel pedig – miután az újabb elítélése nem hajtható végre – a másodfokú bíróság a feltételes szabadságot megszüntette. Megítélése szerint ugyanis a korábbi szabadságvesztés ismételt foganatba vételének életfogytig tartó szabadságvesztés esetén is feltétele a feltételes szabadság megszüntetése.
- [69] Az elsőfokú bíróság ítéletének további rendelkezései törvényesnek bizonyultak.
- [70] Mindezek alapján a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét a Be. 606. § (1) bekezdése alapján megváltoztatta, míg egyéb törvényes rendelkezéseit a Be. 605. § (1) bekezdése alapján helybenhagyta.
- [71] A Btk. 92. § (1) és (2) bekezdései értelmében a másodfokú bíróság beszámította az elsőfokú bíróság ítéletének kihirdetésétől a mai napig előzetes fogvatartásban töltött időt is.

P é c s, 2021. március 5.

Dr. Krémer László s.k. a tanács elnöke, Dr. Hudvágner András s.k. előadó bíró, Dr. Tóth Sándor s.k. bíró

A Zalaegerszegi Törvényszék 3.B.128/2019/42. számú ítélete a Pécsi Ítélőtábla Bf.II.38/2020/19. számú ítélete folytán – az abban írt változtatásokkal – a 2021. évi március hó 5. napján jogerőre emelkedett és végrehajthatóvá vált.

Dr. Krémer László s.k.
a tanács elnöke